

Mooi zwart klinkt niet lelijk

Doepfer's Dark Energy is een analoge monosynth die losjes is gebaseerd op het eigen A100-systeem. Wat kan dit kleine zwarte kastje allemaal?

door Ruud Lekx > ruud@interface.nl

De Dark Energy is nu ruim een jaar op de markt, maar je ziet hem niet vaak gebruikt worden in Nederland. Dat heeft vooral met de verkrijgbaarheid te maken: spullen van Doepfer liggen niet bij elke muziekwinkel. Lange tijd waren het Utrechtse Music House en webshops de enige manier om aan een Dark Energy te komen. Inmiddels heeft ook i4 uit Eindhoven de synth in het assortiment. Gaat het dan toch nog wat worden met dit zwarte kastje?

Waarom ook niet? Een analoge monosynth is immers altijd leuk. Vooral als je volgens het aloude principe van één knop per functie is gemaakt. Dat is bij deze Dark Energy grotendeels het geval, in ieder geval wat betreft de audio-functies. Een aantal zaken is alleen via midi instelbaar, zoals de arpeggiator. Maar in principe kun je dus lekker aan knoppen draaien.

Doepfer is vooral bekend vanwege de analoge MS-404 en natuurlijk het A100 modulaire systeem, waar deze synth losjes op gebaseerd lijkt te zijn – de Dark Energy is ook als module A-111-5 verkrijgbaar. Van de A100 ben ik nooit zo onder de indruk geweest. Hij was weliswaar betaalbaar en met veel mogelijkheden, maar de basissound vond ik niet enorm inspirerend. Eens kijken hoe dat bij de Dark Energy zit.

Curtis chip

Maar laten we eerst het uiterlijk eens bekijken. De Dark Energy heeft mooie houten

zijkantjes, een stevige zwarte behuizing en lekker grote knoppen. De schakelaartjes zijn wat dun, maar voelen stevig aan. En zelfs de minijacks – toch de achilleshiel van oudere Doepfer-spullen – lijken kwalitatief in orde. Deze kast heeft hij iets wat bij veel nieuwe analoge synths ontbreekt: hij nodigt uit tot knoppen draaien én je hebt onmiddellijk resultaat. Geen verborgen menu's of gekke toetscombinaties om bepaalde functies te bedienen, dit is wysiwyg in optima forma.

Het tweede wat onmiddellijk opvalt aan deze synth is de hoeveelheid patchpoints. Hoewel het zeker geen Korg MS-20 is, heeft de Dark Energy een flink aantal in- en outputs voor de diverse modules, waardoor je het toch een semimodulaire synth kunt noemen. Je kunt hem ook zien als een mooie instapper in een modulaire systeem: koop er een aantal additionele modules bij en je komt een heel eind, zonder meteen heftig te moeten investeren. Deze maand komt ook de Dark Time sequencer op de markt, die een ideale aanvulling op de Dark Energy vormt. Dat ze bij Doepfer geen puristen zijn, bewijzen de midi-input en de usb-poort.

Je kunt de Dark Energy dus op verschillende manieren bespelen. Je kunt de amp open draaien en 'm lekker als noisemachine gebruiken. Je kunt 'm ook via midi bespelen, of via de cv/gate-inputs integreren met een analoge sequencer of een modulaire systeem. Ook is het mogelijk om er externe audio doorheen te halen, zodat hij als filter kan dienen voor ander materiaal.

SPECIFICATIES

- analoge monofone synthesizer, gebaseerd op Curtis chip
- vco met triangle, zaagtand, pulse
- frequentiebereik 10Hz-12kHz
- fm- en pwm-moduleerbaar
- 24dB low pass-filter
- exponentiële en lineaire fm
- externe audio-input
- vca met initial gain
- moduleerbaar
- lfo 1/2
- range switch met 3 standen
- golfvormschakelaar (pulse of triangle)
- adsr-envelope
- externe gate-input
- aanstuurbaar via cv/gate, midi of usb
- interne arpeggiator

Flexibele opzet

Goed, de eerste indruk is dus positief. Maar wat heeft de Dark Energy nu precies in huis? De lay-out is eenvoudig: een vco, een vcf, twee lfo's, een vca en een envelope generator. Hiermee lijkt de machine zich aan de onderkant van de markt te nestelen: net boven de Monotron, maar zelfs veel MFB synths hebben meer functies – om over een DSI Evolver of Mopho maar te zwijgen. De Dark Energy heeft bijvoorbeeld niet eens een noise generator, suboscillator of sample & hold aan boord.

Het gaat bij analoge synthese dan ook niet om kwantiteit, maar om kwaliteit. Dat minder soms meer is, bewijst Roland al jaren met de TB-303, en met een nog altijd zeer geliefde synth als de SH-101 – aan die laatste doet de Dark Energy me qua features wel een beetje denken. Het gaat er vooral om wat je met die weinige functies kunt doen. En daar blinkt dit machientje in uit. Dankzij de flexibele opzet haal je echt het maximale uit elk onderdeel.

Veel mogelijkheden

We beginnen bij de oscillator. Die beschikt over pulse, zaagtand en driehoeksgolf. Hierbij is de pulse de basisgolfvorm, met een schakelaar voeg je een van de twee andere golfvormen toe. Er is geen mixer, dus om de pulse uit te zetten, moet je de knop PW helemaal naar links draaien, net zolang tot hij onhoorbaar wordt. Het is een wat vreemde constructie, maar het werkt. De pulsebreedte is instelbaar of extern te moduleren met lfo 2, de adsr of via een patch input. Met lfo 1 of de adsr moduleer je de exponentiële fm. De tuningknop heeft ook nog een octave up/down-schakelaar.

Het filter is een 24dB low pass. Naast cutoff en resonance zijn er een schakelaar voor half en full tracking van het filter, en twee modulatiepotmeters. Eentje is voor de standaard modulatie van het filter, (door lfo 2 of de adsr), maar interessant is de lmpotmeter, die lineaire fm op het filter mogelijk maakt met de vco als modulatiebron.

De beide lfo's zijn identiek: ze genereren een pulse of driehoeksgolf, waarvan het bereik met maximaal 5kHz tot in het audiogebied loopt – wat noodzakelijk is voor zinvolle fm-modulatie. Met een 3-standenschakelaar kies je het gewenste frequentiebereik. De adsr is een standaard exemplaar, maar de

En het geluid? Dat is prima in orde. Deze Doepfer maakt gebruik van dezelfde Curtis chips die ook in bijvoorbeeld de DSI Evolver zitten. En ik moet zeggen: dat klinkt erg fijn.

Groot nadeel van dit soort apparaten: al experimenterend gaan de minuten snel over in uren, en voor je het weet is het nacht

attacktijd kan meer dan een minuut belopen. De vca kan via de gate worden gestuurd, gemoduleerd worden door de adsr, of permanent openstaan.

Moduleren maar

Natuurlijk kun je met deze synth allerlei prima standaardbasjes, leads en wat dies meer zij maken. Maar wat 'm zo leuk maakt, zijn de modulatiemogelijkheden. Gewoon zonder keyboard, vca open en experimenteren maar. Al snel maak je de meest bizarre loops en kun je met enkel de range switches al ritmische backingtracks creëren. Neem je vondst op in je computer, even snijden, op tempo zetten en je hebt superoriginale loops. Daarbij komt wel een groot manco van de machine aan het licht: de lfo's, die naast de adsr bijna alle modulatie sturen, zijn op geen enkele manier te synchroniseren. Echt een gemiste kans: midiclock, tempo sync of zelfs een simpele tapknop voor tempo zou al een wereld van verschil hebben gemaakt.

Qua modulatie en fm doet de Dark Energy me denken aan mijn Korg Mono/Poly en Crumar DS-2, die al even bizarre modulatiemogelijkheden hebben. Een groot nadeel van dit soort apparaten: al experimenterend gaan de minuten snel over in uren, en voor je het

weet is het nacht. Daarbij blijft de Dark Energy gelukkig wel een aangename klank houden. Het wordt nergens een orgie van herrie, zoals bij de Korg Monotron soms gebeurt. Zijn de burens ook weer blij.

Communicatie

Via midi en usb zijn een aantal zaken aanstuurbaar die de Dark Energy nog interessanter maken. Natuurlijk kun je de synth direct via midi of usb bespelen. Maar aan de achterkant vinden we ook vier cv-uitgangen en een gate-uitgang. Door die intern te patchen en toe te wijzen aan midifuncties (velocity, aftertouch, of controllers), kun je een aantal parameters van de Dark Energy via midi besturen en automatiseren. Als verborgen extraatje is via midi program change-boodschappen nog een arpeggiator toegankelijk (die gelukkig wel via midiclock gesync't kan worden). Daarbij is aardig wat instelbaar, zoals de nootlengte en het aantal octaven. Als je de synth direct op je pc aansluit en via je daw wilt besturen, doe je dat via de usb-bus. Gaat-ie in een grotere midiset-up, dan gebruik je de midi-poort.

Doepfer zou Doepfer niet zijn als er niet een aantal modificaties mogelijk waren. Sommige dingen kun je intern met dipswitches instellen. Voor zoiets als een glide mode moet je een extra printje bij Doepfer kopen en zelf

INFO

- Prijs excl: € 398,-
- Distributie: the-Music-House/Doepfer.nl, 030 606 5009
- Internet: www.doepfer.nl, www.doepfer.de

inbouwen. Ook een midi-thru behoort tot de mogelijkheden.

Conclusie

Deze Dark Energy van Doepfer is gewoon een ontzettend leuke synth. Qua specs is het niet de meest uitgebreide, en dat je de lfo's niet kunt syncen is een echt gemis. Maar verder kun je met dit apparaat ontzettend veel lol beleven. Hij is prima bruikbaar voor alle bekende analoge monofone synthsounds. Hij heeft een mooie, volle, muzikale klank, die weliswaar wat strakker is dan veel vintage synths, maar tegelijk minder klinisch klinkt dan veel moderne analoge machines. Met name de vele range-schakelaars voor de diverse functies zorgen ervoor dat hij qua klank heel flexibel en breed inzetbaar is. De patchpoints maken hem semi-modulaire, en dus geschikt voor een modulaire set-up. Tegelijkertijd zijn diverse functies via midi te automatiseren. Met een prijs van iets minder dan vierhonderd euro is hij beslist niet duur voor alles wat hij te bieden heeft. ■

HET OORDEEL

- + uiterlijk
- + mogelijkheden
- + prijs
- geen lfo-sync
- gedrukte handleiding alleen in het Duits

